

не є частиною реальності, але постає як «гранична реальність». Таким чином, обидва мислителі намагалися представити нерелігійну інтерпретацію християнства для секулярного світу, суспільства і мислення.

Ключові слова: Бог, само-буття, теїзм, теологія, християнство, традиція.

Dankanich A., PhD in philosophical sciences, Associate Professor of the Department of philosophical sciences Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Dnepropetrovsk, Ukraine), E-mail: artem_dankanich@yahoo.com

Paul Tillich and Karl Barth: rethinking theism

Abstract. *It's widely known, that Paul Tillich and Karl Barth presented completely new dimension of christianity. At the beginning of the 20th century, Karl Barth developed christological version of theism in debates with liberal theologians. Barth's conviction was in knowledge of God exclusively in through Jesus Christ. For this reason he denied natural theology as the basis for religious speculations. At the same time Tillich denied the God of theism. For Tillich God is not God of supernatural theism, but "Being-Itself". According to Tillich, God is not a part of reality but is "ultimate reality". Thus, both thinkers tried to present non-religious interpretation of christianity to the secular world, society and thinking.*

It is worth to note that in the framework of dialectical theology in the early twentieth century, there is a rapid reassessment of the experience of the Christian tradition and its core teachings, especially theism. Karl Barth and Paul Tillich, offered a thorough reflection of the traditional theism Christian tradition. The approach of thinkers, of course, in many respects similar, despite the different methodology, assumptions and findings ways to solve this problem.

Key words: God, being-itself, theism, theology, Christianity, tradition.

УДК 141.7

Данканіч Р. І.

кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
Дніпропетровський національний
університет ім. Олеса Гончара
(Дніпропетровськ, Україна),
E-mail: visnukDNU@i.ua

СУТНІСТЬ ІСТИНИ В ФІЛОСОФІЇ ПІЗЬОГО М. ГАЙДЕГГЕРА

Анотація. *В дослідженні розглядається вчення М. Гайдеггера про істину як «несхованість суцього» ἀλήθεια в її співвідношенні з неістиною як схованістю суцього; а також інтерпретацію М. Гайдеггером вчення про істину Ф. Ніцше, де істина розглядається як нігілізм.*

Ключові слова: сутність істини, несутність істини, істина, схованість, несхованість, достовірність, сутність свободи, нігілізм.

Сучасний світ відображає кризу людського існування в контексті втрати людиною духовних і ціннісних орієнтирів, які на протязі віків утверджувалися людством як істинні. Трагізм людського існування в зв'язку з цим полягає в тому, що людина втрачає сенс життя, який традиційно був співвимірним з повсякчасним освоєнням нею дійсності. Процес пізнання навколишнього світу неминуче відбувається шляхом її утвердження в «істинності» власного вибору: між істиною і заблудженням, правильністю і неправильністю, справжністю і несправжністю, достовірністю і недостовірністю. Але на питання: що ж таке істина, в чому полягає критерій істинності, кожен суб'єкт пізнання відповідає по-різному. З одного боку, істина виступає в якості мети пізнавальної діяльності людини, що розглядає природу знань як достовірну інформацію про дійсність, з іншого – істина постає метою мистецтва і ідеалом моральних переконань. Проблема полягає в тому, що в різних способах осягнення дійсності істина тлумачиться по-різному. Так що ж ми розуміємо під

«істиною»? Можливо, «істина» – це те, що робить істинне істинним? Чи можливо розглядати істинне як дійсне?

Проблема істини і критерію істини давно залишається об'єктом філософського дослідження. Існує велика кількість різних концепцій істини: кореспондентська або класична концепція істини, емпірична, концепція очевидності, конвенціональна теорія істини, прагматична, концепція загальної значимості, розумна концепція істини, екзистенціальна, когерентна та ін. Так, в класичному розумінні – істина це відповідність наших знань об'єктивній реальності, яка розкривається в трьох поняттях: «істина», «істинність», «істинне», де «істина» розуміється як якість думки, рівень співвідношення світу і думки; «істинність» – як ознака, що робить думку істинною, коли відбувається співпадіння між думкою і об'єктивним світом; «істинне» – як форма думки, судження, оскільки тільки судження можна характеризувати як істинне і хибне. В неklasичній філософії істина індивідуалізується, її розглядають як факт свідомості і пов'язана не стільки з знанням, стільки з розумінням. Таким чином, істина в неklasичній філософії залежить від суб'єкту, його ціннісно-світоглядних інтенцій.

Дане дослідження розглядає деякий фрагмент осмислення М. Гайдеггером проблеми істини, яку він трактує як відкритість на противагу класичній інтерпретації істини як відповідності об'єкта інтелекту.

Проблему істини М. Гайдеггер розглядає в «пізньому» періоді своєї творчості, що знайшло підтвердження в таких творах, як: «Лист про гуманізм», «Ніцше», «Трактат про сутність істини», «Парменід», «Виток художньої творчості», «Вислови Анаксимандра», «Закон тотожності», «Час і буття», «Відстороненість», «Що означає мислити?», «Геракліт» та ін.

Залишається предметом палких дискусій причина звернення М. Гайдеггера, автора фундаментальної онтології, до теми істини. Однак, зі слів самого М. Гайдеггера дослідження таких понять як «істина буття», «просвіт буття», «істина як відкритість», «сутність істини» стають цілком закономірними і логічними, оскільки підґрунтя для такого дослідження було вже закладено в фундаментальній праці «Буття і час». У роботі «Лист про гуманізм» М. Гайдеггер зауважує, що трактат «Про сутність істини» написаний ним ще в 1930 році, а надрукований лише в 1943 році. Це дає змогу розгледіти хід думок автора в їх діалектичному розвитку від роботи «Буття і час» до твору «Час і буття». Сам М. Гайдеггер стверджує, що даний перехід – не є зміною позиції «Буття і часу», а спробою показати витoki, звідки формується мислення «Буття і часу» – а саме: таке осмислення здійснюється з всеохоплюючого досвіду забуття буття [6, с. 200]. Пошук істини М. Гайдеггер починає з пошуку істини буття, яку неможливо розглядати без осмислення сутності людини, яка, в свою чергу, міститься в його екзистенції. Екзистенція визначає певне місце людини в історії істини. Оскільки, на думку М. Гайдеггера, терміном «екзистенція» позначається дійсне існування того, чим дещо є в своїй ідеї. У висловлюванні «людина е-кзистує» мова йде про визначення сутності людини [6, с. 200]. У Г. Гегеля, наприклад, екзистенція визначається як самоусвідомлююча ідея абсолютної суб'єктивності; для Ф. Ніцше екзистенція – це вічне повернення того ж самого. М. Гайдеггер екзистенцію розуміє як входження в істину буття [6, с. 199]. З точки зору М. Гайдеггера, ество людини покоїться в екзистенції, тому що буття розпізнає людину – екзистуючу, роблячи її охоронцем істини буття [6, с. 200]. Людина існує і відповідає своїй сутності лише тоді, коли вона екзистує, тому, що екзистуючи вступає у відкритість буття, яке розкривається перед людиною таким, яке воно є і здійснює «турботу» по відношенню до покинутої людини. Таким чином, відбувається екстатичність екзистенції. Екзистуючи людина вступає в пробліск буття, відкритість якого гарантує існування взаємовідносин суб'єкта і об'єкта [6, с. 213].

В трактаті «Про сутність істини» М. Гайдеггер починає поетапно досліджувати питання про те, що ж ми розуміємо під «істиною»; і чи є наша уява про істину чи

істинне дійсно істинним? Наприклад, у звичному сприйнятті істини М. Гайдеггер вбачає розуміння істинного, як дійсного; істинного як правильного; істинного як такого, яке узгоджується з чимось. Таким чином, на думку М. Гайдеггера істинним ми називаємо не тільки все суще, але і наші висловлювання про суще, які за своїм характером можуть бути справжніми і несправжніми, істинними і хибними, проявлятися в тій чи іншій формі своєї дійсності [5, с.10]. Цей двоїстий характер узгодження відображає традиційне визначення сутності істини: *veritas est adaequatio rei et intellectus*, де істина – це прирівнювання речі до пізнання. Але проблема, яка виникає в зв'язку з цим, на думку М. Гайдеггера, полягає в тому, що істиною, в такому випадку, ми можемо назвати, також, і прирівнювання пізнання до речі. Така істина можлива лише на основі істини речей і завжди орієнтована на істину як правильність. Таким чином, виникає проблема: чому ж мусить відповідати істина і з чим узгоджуватись? В даному контексті М. Гайдеггер приводить приклад теологічної віри християнства в те, що речі, якщо вони існують в тому вигляді, в якому виражають сутність речей, такими є тільки в тій мірі, в якій вони створені Богом за його образом і подобою і співвідносяться з божественною ідеєю, відповідаючи божественному світоустрою. Таке співвіднесення прийнятне і зрозуміле, але, на думку М. Гайдеггера, якщо замінити ідею божественного творіння світу творчим актом через посередництво світового розуму, то істинність вже не буде потребувати особливого обґрунтування.

Таким чином, предметна істина буде означати співпадіння наявної речі з «розумним» поняттям її сутності. Отже, з'являється нова проблема, оскільки створюється враження, що визначення сутності істини залишається незалежним від тлумачення сутності буття всього сущого, що включає в себе відповідне осмислення сутності людини як носія і утвердження істини. А відтак, М. Гайдеггер констатує, що істина визначається через свою протилежність – не істину, з її характеристиками: неправильність, неістинність, неузгодженість, несправжність, неспівпадіння [5, с. 12]. Таким чином, виникає питання про сутність істини. Адже вказані вище характеристики істини не визначають її сутності. З іншого боку, сутність істини не може водночас визначати істину і неістину. Можливо, сутність істини це – свобода? Однак, мислячи свободу, ми в той же час, не мислимо істину і тим більше її сутність. За словами М. Гайдеггера, розглядаючи сутність істини як свободу, ми віддаємо істину на розсуд людини. В такому випадку істина принижується до суб'єктивності людського суб'єкта [5, с. 15-16]. Розглядаючи поняття свободи, М. Гайдеггер стверджує, що вірогідно свобода є основою внутрішньої можливості для правильності, але в тій мірі в якій вона сама отримує власну сутність від першонаочної сутності єдиноіснуючої істини. Отже, свобода, що визначалася спершу як свобода відкриття відкритого, розглядається М. Гайдеггером як допущення буття сущого. Що ж таке допущення буття? Допустити буття – це означає прийняти участь у сущому. Допущення буття – це суще як суще: можливість підійти до «простоти простого», «відкритому відкритість», в якому знаходиться всяке суще.

М. Гайдеггер стверджує, що західноєвропейське мислення від початку розумілося як *ἀλήθεια*, що в перекладі з грецької означає несхованість. Отже, сутність істини, за словами М.Гайдеггера, проявляє себе як входження в сферу виявлення сущого [5, с. 17]. Свобода, яку ми розуміємо як допущення сущого сповнює сутність істини і кориться їй в сенсі розкриття сущого. Тож «істина» – це не ознака правильного висловлювання, котре людський суб'єкт висловлює про об'єкт; «істина» – це вивільнення сущого, завдяки якому стає можливою відкритість (*ἀλήθεια*). Схованість позбавляє *ἀλήθεια* відкритості. М. Гайдеггер вважає, що схованість, що мислиться з боку істини як розкритість, насправді є нерозкритість і неістина. Таким чином, схованість сущого в цілому є справжня неістина, яка передує будь-яке відкриття того чи іншого сущого [5, с. 21].

Отже, відкриття М. Гайдеггера полягає в тому, що наявність людських відносин,

поведінки людини стає можливою виключно тільки в відкритості. Саме тому людина є способом екзистенції. Чим визначається людина, що екзистує? Відповідь на це питання М. Гайдеггер пов'язує з історичною подією, адже історія сутнісних можливостей історичного людства збережена для нього в виявленні сущого в цілому. В цьому моменті М. Гайдеггер зауважує, що, так як істина міститься в сутності свободи, то історична людина в допущенні сущого може також припустити, що суще, вірогідно, може бути ще й іншим ніж тим, яке воно є. Отже, розуміння сущого викривляється, а саме суще має здатність «ховатися», закриватися. Виникає ілюзія, при якій суще здається іншим, чим воно є насправді. За таких умов свобода не є властивістю людини і мова вже не йде про сутність істини. В результаті неспроможності людського ества стає можливою несутність істини. Сутність і несутність істини взаємопов'язані і мають здатність переходити в свою протилежність [5, с. 19]. Відтак, приходиться розуміння того, що дослідження сутності істини має відбуватися з урахуванням всієї повноти цієї істини, включаючи перевірку неістини. За словами М. Гайдеггера, обговорення неістини є необхідним суттєвим моментом при визначенні достатнього обґрунтування під час розгляду питання про сутність істини.

Отже, виникає питання: як розглядити неістину в сутності істини? Відповідь М. Гайдеггера риторична: якщо сутність істини не вичерпується правильністю висловлювання, в такому випадку неістину не можна порівнювати з неправильністю судження [5, с. 20]. Неістина у М. Гайдеггера розкривається як шлях до істини. Цей шлях він називає шляхом блукання. Блукання виступає сутнісним антиподом по відношенню до першонаочної сутності – істини. За словами М. Гайдеггера, блукання це відкритість для всякої дії, протилежної сутності істини. Блукання, таким чином, це заблудження. Заблудження, в свою чергу, це не окрема помилка, а панування складних, заплутаних способів блукання. Шлях блукань, який проходить історичне людство, захоплює окрему людину і вводить її в оману. Таким чином, перед людиною відкривається два шляхи: з одного боку, людина в екзистенції свого наявного буття здатна проникати в таємницю сущого і досягти істину сущого, а з іншого – вона йде шляхом блукання, що призводить її до пригнічення. Відтак, сутність істини містить в собі свою власну найближчу несутність, чим тримає людину в стані примусу. Розкриття сущого як такого в одиничному епізоді, за М. Гайдеггером, водночас, містить схованість сущого в цілому. Шлях блукання людини – це шлях одночасного розкриття і схованості сутності істини [5, с. 26].

М. Гайдеггер досліджує дуже важливий аспект філософствування Ніцше, а саме – що таке «істина» в розумінні Ніцше. Адже сучасний світ досить своєрідно ставиться до поняття істини. Ніцше осмислює співвідношення мистецтва та істини. Питання стоїть про можливість однієї, тобто абсолютної істини, або існування багатьох різних істин: науково-природничі, історико-наукові істини, а також істини, що дані нам у повсякденному бутті. Але істина, досягнута як сутність істинного, на думку Гайдеггера, лише одна: «Якщо істина визначає сутність істинного, тоді істина лише одна і недотепно говорити про «істини» [2, с. 148]. Таким чином, Мартін Гайдеггер, розглядаючи поняття істини в філософії Ніцше, прийшов до висновку, що істину Ніцше розуміє у двох її значеннях. З одного боку, істина – це сутність істинного, тобто те, що виключає багатозначність. З іншого боку, істина – це сама багатозначність, тобто те чи інше істинне як таке. Врешті-решт, Гайдеггер приходиться до висновку, що поняття істина у Ніцше принципово двозначне, адже в самій мові можна знайти таку двозначність. Причина такої двозначності, на думку Гайдеггера, в наступному: «оскільки ми говоримо, тобто через мову встановлюємо наше ставлення до сущого, говоримо з нього і до нього, в більшості випадків ми маємо на увазі саме буття. Сущою являється собою те чи інше одиничне і особливе. У той же час суще як таке є певне визначене, тобто певне визначене, що належить певному виду і роду, тієї чи іншої сутності; цей будинок саме як цей будинок відноситься до роду і сутності «дому» [2, с. 149]. Питання істини стає основним у дослідженні метафізичних поглядів Ніцше.

Дане питання залишається головним з точки зору співвіднесення Ніцше з сучасною постмодерністичною парадигмою.

Проблема всезагальності істини або її відносності лежить в основі метафізичної концепції надлюдини Ніцше. У Ніцше всезагальність істини залишається, але проблема в тому, що християнство та істина у Ніцше – поняття не тотожні. Тому Ніцше шукає істинну всезагальну істину за межами християнських цінностей та моралі. Він думає про покладання нових цінностей, які вже апріорі є істинними. Адже сутність істинного, на думку М. Гайдеггера, всяке істинне робить таким, і є багатозначне, і загально значне. Істина сутності ж полягає в загальнозначності. Таким чином, М. Гайдеггер вважає, що для Ніцше істина як сутність є всезагальним, а істина як дещо багатозначне, тобто істини такі як одиничні істини, як істинні пропозиції виступають окремими випадками, що підлягають під всезагальне [2, с. 150]. «Істинний час від часу змінюється, однак сутність як всезагальне (тобто дійсне для багатього) являється єдиною. Однак це всезагальне тобто дійсне для приналежного йому багатього, перетворюється в загальнозначиме, яке тепер вже не виступає як дійсне для того чи іншого пов'язаного з ним одиничного, а виступає як взагалі і завжди в собі дійсне, незмінне, вічне, позачасове» [2, с. 150]. Ніцше вважає, що помилковим є умови від людей про те, ніби якщо річ існує, то відповідно вона має право на існування. Також Ніцше піддає сумніву будь-яку точку зору в питанні: що таке щастя, ніби якась думка може бути істинною: «Звернення суджень проголошує: будь-що не може пробитися, втриматися, а значить, воно не є правим; особиста думка, що мучить, збуджує, таким чином, є неправдивою. Вільний розум, який часто зустрічається з такого роду умовиводами і страждає від їх результатів, часто потрапляє в спокусу робити протилежні висновки, які загалом, є неістинними умовиводами: будь-що не може пробитися, значить, воно добре; особиста думка турбує, значить, вона істинна» [1, с. 258-259].

М. Гайдеггер відповідаючи на питання про те, що Ніцше розумів під істиною, стверджував, що для Ніцше істина – це істинне, а істинне є істинно суще, дійсне в істині. В істині пізнане – те саме, що пізнання по своїй природі може бути або істинним, або хибним. Тобто істина є істина пізнання [2, с. 153]. Пізнання, на думку М. Гайдеггера, настільки споріднилося з істиною, що не істинне пізнання не може вважатися пізнанням. З іншого боку, М. Гайдеггер вважає, що пізнання є спосіб наближення до сущого. Істинне, що Ніцше розуміє як саму істину, є істинно пізнаним, дійсним. Але постає питання: як відрізнити істинне пізнання і неістинне пізнання? М. Гайдеггер вважає, що істина належить сфері пізнання, в якій вирішується питання про істинне і неістинне залежно від того, як означаються межі і сутність пізнання, а також визначається сутнісне поняття істини [2, с. 153]. М. Гайдеггер у пошуках відповіді на питання, що таке істина в розумінні Ніцше, приходять до твердження, що дослідити, як Ніцше визначає істину, можна через платонізм. Адже Ніцше стверджував: «Моя філософія є перевернутий платонізм: чим далі від істинно сущого, тим чистіше, гарніше і краще. Життя в його уявленні як ціль» [2, с. 157]. Для платонізму характерним є розуміння істинного, тобто істинно сущого, як надчуттєвого, чуттєве ж може називатися сущим лише тоді, коли воно співвідноситься з надчуттєвим. Змінити платонізм – означало б перевернути відношення міри, тобто чуттєве стає істиною сущим, і вже над чуттєве повинно співвідноситися з чуттєвим, але це головна істина позитивізму, де істиною являється чуттєве. Мартін Гайдеггер вважає, що Ніцше у своїх поглядах пройшов через крайній позитивізм [2, с. 157]. «Тільки в світлі цього досвіду слова Ніцше про те, що його філософія є перевернутим платонізмом, отримують весь свій розмах і значення. Таким чином, саме в цьому широкому горизонті треба розуміти тлумачення і розуміння сутності істини» [2, с. 159]. Що ж Ніцше розумів під нігілізмом? Скасування загальної цілі існування, через яку могли б бути зібрані всі сили історичного «ось буття» народів, яка б могла підпорядкувати собі все «ось буття» і творчо розкрити його, стало завданням Ніцше, оскільки він

вважав, що такої цілі не існує. Тому своїм основним метафізичним завданням Ніцше вважав впорядкування суцього в його цілісності, а не тільки як попереднє означення «куди і навіщо». Однак на думку Гайдеггера, істинне ціле покладання повинно одночасно обґрунтовувати і мету. «Обґрунтування цілі є обґрунтування в сенсі пробудження і вивільнення тих сил, які наділяють визначену ціль силою обов'язковості, яка над всім панує і керує. Тільки так історичне ось – буття може автентично вирости в тій сфері, яка відкрита і виявлена за рахунок його цілі» [2, с. 160].

Дійсно, не можна визначити сутність метафізики Ніцше без обґрунтування поняття істини, як його розумів Ніцше. М. Гайдеггер стверджує, що «...обґрунтування істини про суще в цілому становить сутність метафізики, переоцінка всіх цінностей як обґрунтування принципу нового їх утвердження є метафізика в собі» [3, с. 31]. М. Гайдеггер вважає, що сутністю поняття істини для Ніцше є нігілізм. Ніцше розумів нігілізм як позитивізм, а також використовував дане поняття для позначення історичного руху, сутність якого формулювалася у двох словах: «Бог помер». «Одна з головних формул, які характеризує подія нігілізму, проголошує: «Бог помер». Ця фраза – не якась атеїстична теза, а формула, що виражає фундаментальний досвід події нігілізму» [2, с. 159]. Це означає, що християнський Бог втратив свою владу над сущим та визначенням природи людини. Нігілізм – це володіюча свідомістю істина про те, що всі попередні цілі суцього втратили свою силу [3, с. 29]. Отже, нігілізм Ніцше має дві сторони: з одного боку, – це категоричне заперечення існуючого стандарту життя, з іншого боку, нігілізм передбачає створення умов для утвердження нових цінностей. На цьому заснована метафізика Ніцше, засади якої є протирух по відношенню до всієї попередньої метафізики.

Таким чином, вчення М. Гайдеггера про істину, тлумачене ним як відкритість, несхованість істини (ἀλήθεια), розглядається в контексті її протилежності – закритості, неістини. Людина як екзистентна істота, що володіє наявним буттям в той же час залишається інзестентною, оскільки керується сущим як таким при встановленні власних вимірів буття, що згодом приводить людину до повернення в повсякденність, а за нею на шлях блукання, що, ймовірно, приводить на шлях заблудження. І лише в момент запитування людини про своє буття, осмислення власного існування знову вивільняє людину для екзистенції, в якій стає можливою розкриття істина суцього.

Дана робота потребує подальшого аналізу і розвитку і містить глибоку дослідницьку перспективу.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Ницше Ф. Человеческое, слишком человеческое. Книга для свободных умов / Ф.Ницше: в 2 т. Т.1. / [Литературные памятники / Составление, редакция изд., вступ. ст. и примеч. К.А. Свасьяна; Пер. с немецкого]. — М.: Мысль, 1990. — С. 231 — 490.
2. Хайдеггер М. Ницше / М. Хайдеггер [пер. с немецкого А.П. Шурбелева]. — СПб.: «Владимир Даль», 2006. — Т.1. — 608 с.
3. Хайдеггер М. Ницше / М. Хайдеггер [пер. с немецкого А.П. Шурбелева]. — СПб.: «Владимир Даль», 2007. — Т.2. — 435 с.
4. Хайдеггер М. О сущности истины / М. Хайдеггер // Разговор на проселочной дороге: Сборник: Пер. с нем. / Под ред. А.Л. Доброхотова. — М.: Высш.шк., 1991. — С.8 — 27.
5. Хайдеггер М. Письмо о гуманизме / М. Хайдеггер // Хайдеггер М. Время и бытие: Статьи и выступления. — М.: Республика, 1993. — С. 192 —220.

REFERENCES:

1. Nitsche F. Chelovecheskoe, slishkom chelovecheskoe. Kniga dlya svobodnykh umov: v 2 t. T.1. [Human, all too human. Book for free spirits] / [Literaturnye pamyatniki / Sostavlenie, redaktsiya izd., vstup. st. i primech. K.A. Svas'yana; Per. s nemetskogo]. — M.: Mysl', 1990. — S. 231 — 490.
2. Khaydegger M. Nitsche [Nietzsche] [per. s nemetskogo A.P. Shurbeleva]. — SPb.: «Vladimir Dal'», 2006. — T.1. — 608 s.
3. Khaydegger M. Nitsche [Nietzsche] [per. s nemetskogo A.P. Shurbeleva]. — SPb.:

«Vladimir Dal'», 2007. — Т.2. — 435 s.

4. Khaydegger M. O sushchnosti istiny [On the Essence of Truth] // Razgovor na proselochnoy doroge: Sbornik: Per. s nem. / Pod red. A.L. Dobrokhotova. — M.: Vyssh.shk., 1991. — S.8 — 27.

5. Khaydegger M. Pis'mo o gumanizme [Letter on Humanism] // Khaydegger M. Vremya i bytie: Stat'i i vystupleniya. — M.: Respublika, 1993. — S. 192 —220.

Данканич Р. И., кандидат философских наук, доцент кафедры философии Днепропетровский национальный университет им. Олеса Гончара (Днепропетровск, Украина), E-mail: visnukDNU@i.ua

Сущность истины в философии позднего М. Хайдеггера

Аннотация. В исследовании рассматривается учение М. Хайдеггера об истине как «нескрытости сущего» ἀλήθεια в её соотношении с неистинной как сокрытостью; а также интерпретация М. Хайдеггером учения об истине Ф. Ницше, в котором истина рассматривается как нигилизм.

Ключевые слова: сущность истины, несущность истины, истина, сокрытость, несочкрытость, достоверность, сущность свободы, нигилизм.

Dankanich R., PhD in philosophical sciences, Associate Professor of the Department of philosophical sciences Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Dnepropetrovsk, Ukraine), E-mail: r.dankanich@ukr.net.

The essence of truth in philosophy of later M. Heidegger

Abstract. The paper studies Heidegger's doctrine of truth as «disclosure of essence» ἀλήθεια and its correlation with untruth as concealment of essence; Heidegger's interpretation of Friedrich Nietzsche's doctrine of truth as nihilism was also studied.

Heidegger doctrine of truth interpreted in him as openness, unhidden truth (ἀλήθεια), considered in the context of its opposite - secrecy, falsehood. Man as existential creature that has determinate being at the same time is inessential as is guided by existent as such when setting their own measurements being subsequently leads a person to return to everyday life, followed by the path of the walk, which probably leads to the path of confusion. And only at the time of questioning man about his life, thinking of his own existence again frees man for existence, in which disclosure of the truth of things becomes possible.

This work requires further analysis and development and has deep research perspective.

Key words: The essence of truth, non-essence of truth, the truth, concealment, disclosure, authenticity, the essence of freedom, nihilism.

УДК 111.85

Єременко Ю. В.

кандидат філософських наук, викладач кафедри хореографії
Інституту культури і мистецтв Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка
(Полтава, Україна), E-mail: visnukDNU@i.ua

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ ТА ЕСТЕТИЧНИЙ ВИМІР ФЕНОМЕНУ СМЕРТІ

Анотація. Мета статті – окреслити деякі особливості естетичного сприйняття феномену смерті.

На думку автора, складність осмислення цього явища змушує людську свідомість вдаватися до компенсаторного механізму "естетизації смерті". У рефлексивному процесі смерть позначається через певні образи та естетичні концепти, пов'язані з життям.

Автор підкреслює значення екзистенціальних переживань для естетичного осмислення смерті. Переживання позитивного естетичного досвіду пов'язано з відчуттям радості від естетичної явленості космосу через красу. Негативне переживання зумовлено відторгненням естетичних означень загрозового хаосу й смерті через потворне та жахливе. Такі переживання можуть стати відправною точкою для самоідентифікації суб'єкта.